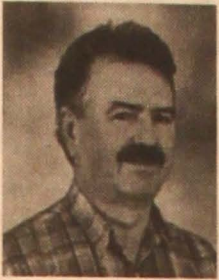

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΩΝ ΒΛΑΧΟΦΩΝΩΝ(6)

**Του Τσιαμήτρου
Γιάννη ,
εκπικού ,
χοροδιδασκάλου**

Τα βλάχικα δημοτικά τραγούδια δεν χρειάζεται να είναι στο βλαχόφωνο ιδίωμα της κάθε περιοχής για να χαρακτηριστούν βλάχικα γιατί οι βλαχόφωνοι τραγουδούσαν και τραγουδούνε και στα ελληνικά (περισσότερο), αλλά και στα βλάχικα. Για παράδειγμα ο Χρ. Χριστοβασίλης στο έργο του «εθνική ποίηση των βλαχομακεδόνων και καταγωγή αυτών, Ελληνισμός 4, 1901» ανθολογεί τα τραγούδια ως βλάχικα και όλα είναι στην ελληνική γλώσσα. Το ίδιο κάνουν και πάρα πολλοί συγγραφείς και συλλογείς, όπως και η Κατσουγιανοπούλου-Ψωμά στο βιβλίο της «Λαογραφικά της Βέροιας», έκδοση τουριστικού Ομίλου Βέροιας, 1982.

Ο Χριστοβασίλης δε ,μεταξύ των τραγουδιών τα οποία ανθολογεί ως βλαχικά, πρώτο κατατάσσει το ακόλουθο:

Ο ΣΜΑΗΛ ΑΓΑΣ

Δεν σ'άρεζε ,Σμαήλ αγά, Φούρκα και Σαμαρίνα

Μον γύρευες και το Ντουσκό να πας τ'αρματολίκι.

Κι απάνω κλέφτες φώναζαν , και κλέφτες εφώναζαν.

-Σμαήλη ρίξε τ'άρματα, Σμαήλη ξαρματώσου.

-Και πώς να ρίξω τ'άρματα και πώς να τα πετάξω;

Που γώμαι ο Σμαήλ -αγάς στην πόλη ξακουσμένος;

Παραλλαγές του δημοτικού αυτού του τραγουδιού , το οποίο είναι από τα πιο αγαπητά στα βλαχοχώρια , υπάρχουν πολλές και καμία στα βλάχικα.

Στην δίνη του ελληνοϊταλικού πολέμου του 1940 ο λαογράφος Δ. Λουκόπουλος δεν λησμονεί τα βλάχικα τραγούδια και διαπιστώνει ότι είναι στην ελληνική γλώσσα.

Πολλών ντόπιων κλεφτών καπεταναίων η ιστορία σώζεται στην τοπική παράδοση και μάλιστα σε δημοτικά τραγούδια ,που τραγουδιούνται στα βλαχοχώρια μόνο στην ελληνική γλώσσα Ένα τέτοιο είναι και το τραγούδι του Γιάννη Παπανικολάου Σαμαρινιώτη ,που οι Αρβανίτες τον ονόμαζαν Γιάννη Πρίφτη:

Τ'είναι τα μπαϊράκια πόρχονται απ'του Ρωμιού τη ράχη;

Κι ο Γιάννης χαμογέλασε, τaráζει το κεφάλι,

παίρνει και ζώνει το σπαθί , παίρνει και το τουφέκι

και παίρνει τον ανήφορο σαν άξιο παλικάρι.

Κι η μάνα του από κοντά μον σκούζει και βελάζει:-

Πού Γιάννη μου μοναχός, δίχως κανα κοντά σου;

-Και τι τους θέλω τους πολλούς, πάω και μοναχός μου.

Σαν βάνει και χουχούγιαξε σαν άλογο βαρβάτο

-Που πάτε Σκυλαρβανιτιά και Σκυλοκολωνιάτες;

Δεν είναι εδώ η Κόζανη δεν είν' η Αλασόνα.

Εδώ το λένε Σμόλικα, το λένε Σαμαρίνα.,

εδώ ο Γιάννης αμπροστά,

Γιάννης Παπανικόλα,

που είναι μπαϊράκι στα βουνά στη θάλασσα λιοντάρι.

-Αφσε Αϊλιούζ τα πρόβατα , είναι Περιβολιώτικα.

Εμείς δε σε πειράζουμε στον εδικό σου τόπο!

Και πιάστηκαν στον πόλεμο τρεις μέρες και τρεις νύχτες.

Ο Γιάννης Παπαζήσης , μόνιμος κάτοικος Τρικάλων ,αληθινή πηγή λαογραφικών πληροφοριών , περιγράφοντας Σαμαρινιώτικο γάμο κατέθεσε προσωπική εμπειρία: « Εξαιρετική εντύπωση έκαναν τα γαμήλια τραγούδια με τα οποία εκφράζονταν η έννοια και η βαθύτερη σημασία της τελούμενης ιεροτελεστίας... Πολλοί αναρωτήθηκαν πως δεν ακούστηκε κανένα τραγούδι με βλάχικα λόγια... Διότι μεσ' στις καρδιές τους υπάρχει ατόφια η Ελλάδα. Και διότι απ' τα γεννοφάσκια τους ακόμα ,όταν ήταν μωρουδάκια και τα κουνούσε στη σαρμανίτσα η μανούλα τους ,ελληνικά άκουσαν το πρώτο της χαιδευτικό νανούρισμα από το άγγλο της στόμα»:

Νάνι νάνι το μωρό μου,

νανάκια το χρυσό μου,

έλα ύπνε πάρε με ,

Παναγιά μου φύλαξέ το.

«Και όταν μεγάλωναν τα παιδιά τα κάλαντα ,που έψαλλαν, τα τραγουδούσαν στα ελληνικά και στη ίδια γλώσσα άκουγαν αργότερα χαρούμενα τραγούδια στους αρραβώνες και γάμους και λυπητερά μοιρολόγια στις κηδείες ».

Τέλος, ο Γιάννης Παπαζήσης μεταξύ άλλων συμπληρώνει : «Μια βαθύτατη έκπληξη δοκίμασα στα παιδικά μου χρόνια και δεν την λησμονώ ακόμα. Καλεσμένος σ'ένα συγγενικό πλούσιο γαμήλιο συμπόσιο ξαφνιάστηκα πολύ, ακούοντας από σεβάσμιες γερόντισσες το παρακάτω επιτραπέζιο τραγούδι , που τώβαλαν με συνταιριασμένες σταθερές φωνές και χωρίς κανένα λάθος ,αν και δεν ήξεραν γυρ ελληνικά» :

Πέντε αφεντάδες ήτανε ,

και πέντε Βοϊβοντάδες,

είχαν τραπέζια αργυρά,

σοφρά μαλαματένιο

.....

Είχαν κι ένα σκλαβόπουλο,

να τους κερνάει να πίνουν,

και κάθονταν και το ρωτούσαν

και το ψιλοκουβέντιαζαν

.....

Για πες μας βρε σκλαβόπουλο

αρχοντογεννημένο,

πόσα κοράσια φίλησες,

και πόσες παντρεμένες.

[Γ. Παπαζήση (Σμόλικα), «Σαμαρινιώτικος γάμος», ΩΣ 57(1975) 1-2]]